

ZALECENIA DUSZPASTERSKIE EPISKOPATU POLSKI W ZWIĄZKU Z „DYREKTORIUM O MSZACH ŚW. Z UDZIAŁEM DZIECI”

Kongregacja Kultu Bożego ogłosiła w dniu 1 listopada 1973 r. *Dyrektorium o Mszach świętych z udziałem dzieci*. Biskupi Polscy przyjmując z wdzięcznością ten Dokument, pragną gorąco, aby zapoznanie się z nim przez Duchowieństwo i Wiernych oraz wprowadzenie w życie zawartych w nim wskazań przyczyniło się skutecznie do odnowy i pogłębienia udziału dzieci we Mszach świętych.

Dyrektorium nacechowane jest wielką troską o świadome, czynne i owocne uczestnictwo dzieci we Mszy świętej. Uważne wczytanie się weń pozwala dostrzec, że jego zasadniczym celem nie jest tworzenie jakiejś odrębnej liturgii, lecz tylko wprowadzenie pewnych modyfikacji, koniecznych dla owocnego uczestnictwa dzieci, przy zachowaniu zasadniczej identyczności obrzędów Mszy św. dla dorosłych i dla dzieci. Dokument przestrzega ponadto przed czysto dydaktycznym traktowaniem liturgii, przed tym, by udział dzieci we Mszy św. nie zmienił się przez nadmiar komentarza w formę katechezy.

Dyrektorium, mając na uwadze zróżnicowanie warunków, zwyczajów i potrzeb w poszczególnych krajach poleca, aby krajowe Konferencje Biskupów, zachowując podstawowe jego wskazania, dokonały pewnych adaptacji, koniecznych na ich terenie. Zgodnie z tym zaleceniem Biskupi Polscy pragną podkreślić szczególnie te wskazania Dyrektorium, które w naszych parafiach i kościołach są najbardziej aktualne i które powinny być zrealizowane na pierwszym miejscu. Poleca się więc wszystkim, a zwłaszcza Duszpasterzom jako najbardziej pilne zadania, następujące sprawy:

1. ZWIĘKSZENIE TROSKI O PRZYGOTOWANIE DZIECI DO UCZESTNICTWA WE MSZY ŚWIĘTEJ

Wprowadzenie w liturgię Mszy św. winno się odbywać w ścisłej łączności z całokształtem wychowania, wdrażania do obowiązków ogólnoludzkich i chrześcijańskich. Szczególnie ważną rolę ma tu do spełnienia katecheza, na której dzieci przez poznanie i rozważanie Słowa Bożego wprowadzane są w Liturgię Słowa.

W czasie katechezy dzieci mają okazję do zapoznania się z tekstem Mszy św. i modlenia się nimi. Katecheza jest także dobrym wprowadzeniem w Liturgię Eucharystyczną. Na katechezie bowiem kształtowane są postawy umożliwiające dobry udział w Eucharystii: postawa słuchania Słowa Bożego z wiarą i postanowieniem realizowania go w życiu, podziwu dla dzieł Bożych, uwielbienia, wdzięczności, bezinteresowności, postawa ofiary — tj. ofiarowania siebie wraz z Chrystusem Ojcu, które wyraża się w wiernym wykonywaniu codziennych

obowiązków (w domu, szkole itp.), cierpliwe znoszenie różnych przeciwności, służba innym itp. Dlatego też katecheci winni stale udoskonalać katechezy o Mszy św., traktując je jako niezwykle ważne etapy inicjacji chrześcijańskiej i zabiegać o coraz lepsze związanie katechizacji z Liturgią.

2. SZCZEGÓLNA TROSKA O OBECNOŚĆ DZIECI NA NIEDZIELNEJ I ŚWIĄTECZNEJ MSZY ŚW. ORAZ O ICH AKTYWNE UCZESTNICTWO

W niedziele i święta w miarę możliwości w każdej parafii należy odprawiać specjalną Mszę dla dzieci, a jeżeli to nie jest możliwe, należy odprawiać Mszę św. z homilią dla dzieci.

Nie należy jednak domagać się od dzieci uczestnictwa wyłącznie w tej Mszy św., zwłaszcza gdy mają zwyczaj przychodzić do kościoła wspólnie z rodzicami na inną Mszę św. Gdzie warunki na to pozwalają, można odprawić osobno Liturgię Słowa dla dzieci. Zaleca się, by przewodniczący Liturgii Słowa dla dzieci koncelebrował Eucharystię z przewodniczącym Liturgii Słowa dla dorosłych.

3. MSZA ŚW. DLA DZIECI W DNI POWSZEDNIE

Zachęca się do sprawowania Liturgii Mszy św. w dni powszednie dla mniejszych grup wszelkiego rodzaju, np. dla dzieci przedszkolnych, dla poszczególnych klas, dla klas razem z rodzicami, dla ministrantów, scholi itp. Częsty udział w Liturgii Mszy św. przyczynia się bardzo do pogłębienia formacji religijnej, zwłaszcza do kształtowania pewnej elity, która będzie promieniować na otoczenie.

4. SZCZEGÓLNA TROSKA DUSZPASTERZY I KATECHETÓW O DOBRE PRZYGOTOWANIE DZIECI DO PIERWSZEJ SPOWIEDZI I KOMUNII ŚW.

Należy pamiętać, że właśnie w okresie przygotowania do pierwszej Komunii św. powinno się dokonać zasadniczo wprowadzenie dzieci w świadome, czynne i pełne uczestnictwo we Mszy św. W związku z tym należy w tym okresie pogłębiać i uaktywniać uczestnictwo tych dzieci we Mszy św. a także dążyć do tego, by uczestniczyły one we Mszy św. także wspólnie ze swymi rodzicami.

Rodziców tych dzieci należałoby zapraszać na katechezy o Mszy św., czy na specjalne prelekcje, aby mogli jak najbardziej świadomie pomagać dzieciom własną postawą w dobrym uczestnictwie w Liturgii. Zasadniczym celem katechizacji w okresie przygotowania do Pierwszej Komunii św. winno być kształtowanie u dzieci i ich rodziców postaw eucharystycznych.

5. ORGANIZOWANIE NABOŻEŃSTW SŁOWA BOŻEGO ZWŁASZCZA W OKRESIE ADWENTU I WIELKIEGO POSTU

Nabożeństwa takie uczą szacunku wobec Słowa Bożego, są bowiem spotkaniem z Chrystusem, który poucza, oświeca i wzywa do świętego życia.

W ten sposób stanowią one dobre przygotowanie do właściwego przeżywania Liturgii Słowa we Mszy św. Nabożeństwa takie należy urządzać zwłaszcza w czasie rekolekcji czy dni skupienia, jako przygotowanie do przeżycia przez dzieci Sakramentu Pokuty.

6. PODTRZYMYWANIE ZWYCZAJÓW ZWIĄZANYCH Z ROKIEM LITURGICZNYM

Zwyczaje takie angażując dzieci emocjonalnie przyczyniają się bardzo do ożywienia i utrwalenia przeżyć religijnych związanych z głównymi uroczystościami liturgicznymi. Należałoby podtrzymywać zarówno zwyczaje ściśle liturgiczne, jak i związane z pobożnością pozaliturgiczną, np. roraty, pasterka, opłatek, nabożeństwo przy żłóbku, Droga Krzyżowa, adoracja krzyża, rezurekcja, nabożeństwo majowe, odpusty parafialne itd. Trzeba przy tym wyjaśniać religijny i teologiczny sens różnych praktyk i zwyczajów, aby dzieci traktowały i przeżywały je w sposób właściwy.

7. ROLA CHRZEŚCIJAŃSKIEJ RODZINY W WYCHOWANIU DZIECI DO OCHOCZEGO I OWOCNEGO UDZIAŁU WE MSZY ŚW.

Duszpasterze powinni włączyć rodziców i całe rodziny do wychowania dzieci do udziału we Mszy św. W tym celu szczególnie przydatne jest organizowanie specjalnych konferencji dla rodziców i wychowawców. Trzeba podkreślać wartość wspólnej modlitwy w rodzinie i usilnie do niej zachęcać. Puczać jak rodzice mają wprowadzać swoje dziecko od najmłodszych lat w życie modlitwy i postawę ofiarną. Należy bardzo popierać zwyczaj przystępowania całej rodziny do Komunii św. w dniu pierwszej Komunii św. dziecka, czy też w dniach szczególnie ważnych dla innych członków rodziny (np. imieniny czy urodziny).

8. WYCHOWANIE DZIECI DO UDZIAŁU WE MSZY ŚW. DLA DOROSŁYCH

Należy pamiętać o celu adaptacji obrzędów do potrzeb dzieci, o tym, że dzieci powinny nauczyć się uczestniczenia we Mszy św. odprawianej z udziałem dorosłych. Dlatego nie można tworzyć obrzędów zupełnie odmiennych od zwykłych obrzędów Mszy św. z ludem, adaptacje zaś trzeba ograniczać do rzeczy prawdziwie koniecznych.

9. STOSOWANIE ADAPTACJI

W stosowaniu adaptacji obowiązują następujące zasady:

a) Wprowadzenia i zachęty celebransa, na które pozwala Dyrektorium, mają być krótkie i dobrze przygotowane pod względem teologicznym.

b) Jeżeli chodzi o możliwość zmniejszania ilości elementów obrzędowych wstępnych Mszy świętej (Dyrektorium nr 40), to na razie nie należy wprowadzać zmian. Konferencja Episkopatu zleciła odpowiednim Komisjom opracowanie wzorów i instrukcji.

c) Zgodnie z Dyrektorium wolno zmniejszać ilość czytań nawet do jednego (ewangelia) i odmawiać Skład Apostolski.

d) Przystosowując treść modlitw mszalnych (kolekta, modlitwa nad darami, modlitwa po Komunii) do potrzeb dzieci, należy przygotować je na piśmie.

e) Dzieci należy uczyć tradycyjnych pieśni kościelnych. Nowe pieśni wolno wprowadzać, jeżeli ich słowa i melodia są zatwierdzone wyraźnie do użytku liturgicznego przez Konferencję Episkopatu (dla całej Polski) albo przez miejscowego Ordynariusza.

f) Oprócz organów wolno używać także innych instrumentów, byleby ich zestaw był zgodny z naszą tradycją w tym względzie. W naszych warunkach nie wolno stosować muzyki mechanicznie odtworzonej.

g) Obrazy wykonywane przez dzieci, o których mowa w Dyrektorium nr 36, można umieszczać w gablotach w przedsionku kościoła.

Biskupi Polscy, polecając wszystkim Duszpasterzom powyższe zadania do przemyślenia i wykonania w naszym kraju, są przekonani, że jednolitość działania duszpasterskiego, katechetycznego i liturgicznego we wszystkich naszych parafiach przyczyni się skutecznie do gruntownej formacji chrześcijańskiej dzieci, zwłaszcza do ich wprowadzenia w pełny i owocny udział we Mszy św.

Warszawa, 155 Konferencja Episkopatu Polski.

† STEFAN KARD. WYSZYŃSKI

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

† STANISŁAW JAKIEL

Przewodniczący Komisji Episkopatu
do spraw Liturgii